

AKRAN ZORBALIĞI VE ZORBALIKLA BAŞ ETME YOLLARI

Ortaokul

Saldırganlık Nedir?

- Bir canlı ya da nesneye yönelik incitici ve rahatsız edici davranışlar olarak tanımlanmaktadır.

Akran Zorbalığı Nedir?

- Bir ya da daha fazla öğrencinin bir başka öğrenciye sürekli olarak olumsuz eylemlerde bulunması şeklinde tanımlamaktadır.

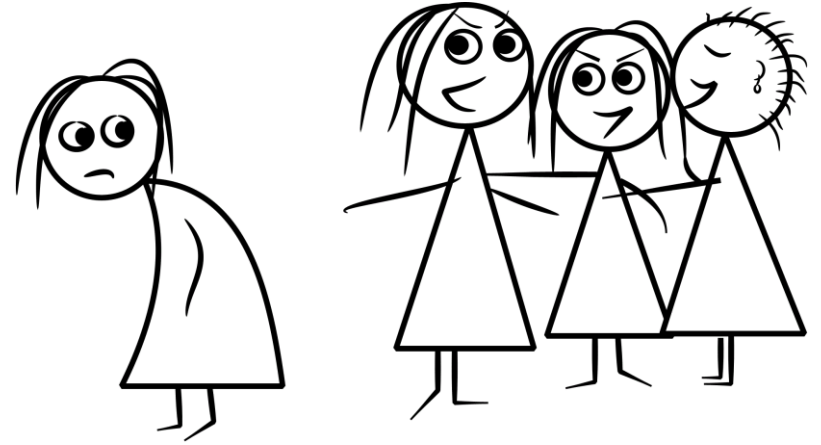
Bir eylemin zorbalık olarak kabul edilmesi için:

- Davranışların kasıtlı olması ve zarar verme amacı gütmesi
- Eylemin süreklilik göstermesi
- Zorba ve kurban arasında güç eşitsizliği olması
- Zorbaliğa uğrayan kurbanın kendisini bedensel ya da psikolojik olarak çaresiz hissetmesi gerekmektedir.

Zorbalık

Zorbalık;

- zorba,
- kurban,
- zorba-kurban,
- karışmayan ya da izleyicilerden oluşmaktadır.

Zorba

- Kendinden güçsüz kişi ya da kişilere tekrarlı olarak zarar verme niyetiyle saldırıda bulunan kişilere denir.

Kurban

- Zorbalığa maruz kalan kişiye ise kurban denilmektedir.

Zorbalığa maruz kalan kişiler;

- Pasif kurban ya da zorba –kurban olarak davranış göstermektedir.
- Zorba karşısında pasif, itaatkar ve güçsüz kalan ve bu durumdan kendilerini suçlayan kişiler *pasif kurban* olurken
- Diğerlerine zorbalık yapan, yıkıcı ve dürtüsel davranışları olan *zorba-kurban* olarak karşımıza çıkmaktadır.

İzleyici ve seyirciler

- Zorbanın tarafında olup bu durumu destekleyenler **itaatkar izleyiciler**,
- Zorbanın yaptıklarına karşı kurbanın yanında olan **savunucu izleyiciler**,
- Ne durumu provoke eden ne de kurbanı savunan **seyirciler** olmak üzere üç grupta ele alınmaktadır.

Akran Zorbalığının Türleri

- Fiziksel akran zorbalığı
- İlişkisel/duygusal akran zorbalığı
- Sözlü akran zorbalığı
- Cinsel akran zorbalığı
- Siber akran zorbalığı
- Etnik akran zorbalığı

Akran Zorbalığının Türleri

- **Fiziksel akran zorbalığı**, zorbanın hedef kişiye fiziksel temas yoluyla zarar verdiği, canını yaktığı durumları tanımlar.
- **İlişkisel akran zorbalığı** genellikle dolaylı saldırganlık altında incelenmektedir. Kurbanın sosyal konumuna, ilişkilerine ve ait olma duygusuna zarar verme yoluyla gerçekleştirilir.

Akran Zorbalığının Türleri

- **Sözlü akran zorbalığı** kişiye sözel olarak sataşıldığı, aşağılandığı, alay edildiği, ad takıldığı, korkutulduğu, kendisine ya da ailesine hakaret edildiği, bu şekilde küçük düşürüldüğü, sözel yolla incitildiği durumları içerir.
- **Cinsel zorbalık**, cinsel saldırı, elle taciz vs. gibi hareketleri kapsamaktadır.

Akran Zorbalığının Türleri

- Gelişen teknolojiye bağlı olarak bir de **siber akran zorbalığı** kavramı gelişmiştir.
- Burada zorbalık cep telefonu, e-posta, internet sitesi, sosyal medya gibi elektronik haberleşme vasıtası ile yapılmaktadır.

Zorbalığın Ortaya Çıkış Biçimleri

Sınıflandırılım

- Vurmak, tekme atmak, itmek, çekmek vb,
- Dövmek, dövmeye teşebbüs etmek,
- Dalga geçmek, alay etmek, kızdırmak, sözel olarak sataşmak,

Zorbalığın Ortaya Çıkış Biçimleri

Sınıflandırılım

- Korkutmak, sindirmek,
- Kötü isim(ler) takmak,
- Kasıtlı olarak grup dışında tutup yalnızlığa itmek, oyun veya diğer etkinliklere katmamak,

Zorbalığın Ortaya Çıkış Biçimleri

- Kişinin kendisine ya da ailesine hakaret etmek, küçük düşürmek,
- Hakkında yalan-yanlış söylentiler çıkarmak ve yaymak,
- Kasıtlı olarak eşyalarına zarar vermek,

Sınıflandırılım

Zorbalığın Ortaya Çıkış Biçimleri

Sınıflandırılım

- Korkutarak eşya ya da parasını almak,
- Çeşitli şekillerde kişinin kendisini kötü hissetmesine sebep olmak,
- Tacizde bulunmak.

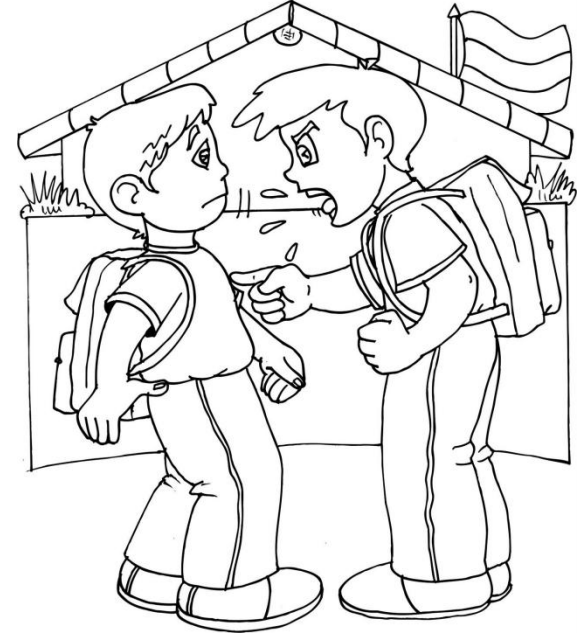
Zorbalık davranışı gösteren öğrencilerin;

- Empati kurma yeteneğinin gelişmemiş olabileceği,
- Sosyal becerilerde ve ilişki kurma biçimlerinde yetersizliklerinin olabileceği,
- Saldırgan ve dürtüsel yapıya sahip oldukları gözlemlenmiştir.

Zorbalık davranışı gösteren öğrencilerin;

- Erkeklerde fiziksel üstünlüğün zorba davranışlara eşlik edebildiği görülmektedir.
- Zorba çocukların coşku, öfke gibi kuvvetli duygularını yönetemedikleri, bu duyguları dengeleyemedikleri bilinmektedir.

Zorbalık davranışı gösteren öğrencilerin;

- Kendileri de reddedilme duygusunu yaşamışlardır.
- Karşıdakinin davranışında sıklıkla kötü niyet ararlar.
- Çok ufak bir rahatsızlık bile onların çok sert tepkiler vermelerine neden olabilir.

Zorba Öğrenciler Kimleri Mağdur Etmektedir?

Zorba öğrenciler;

- Güvensiz ve kendilerini koruyamayan,
- Pasif ve boyun eğici kişileri,
- Utangaç ve içine kapanık olanları,
- Çok arkadaşı olmayan bireyleri,
- Aşırı koruyucu ailelerin çocuklarını kendilerine kurban olarak seçmektedirler.

Araştırma Bulguları

Araştırma Bulguları

- Ergenlerin % **32**'sinin akran zorbalığına herhangi bir şekilde dâhil olduğu,
- Genel olarak akran zorbalığına maruz kalma açısından cinsiyete göre farklılık olmadığı,
- Erkeklerin zorbalık davranışlarını kızlara göre daha fazla sergiledikleri görülmüştür..

Araştırma Bulguları

- Zorbalık türlerine göre değerlendirildiğinde erkeklerin fiziksel zorbalığa,
- Kızların ise ilişkisel zorbalığa ve kişisel eşyalara saldırıya daha fazla maruz kaldıkları bulunmuştur.
- Bununla birlikte erkeklerin korkutma, sindirme, fiziksel saldırı ve eşyaya saldırı yollarını kızlardan daha fazla kullandıkları bulunmuştur.

Zorba Davranışlar Nerede Görülebilir?

- Oyun alanlarında,
- Okulun koridorlarında,
- Sınıf içerisinde,
- Yemekhane,
- Okul yolu/okul servisleri, vs.

Zorbalığa uğrayan kendini nasıl hisseder?

- Kızgın
- Öfkeli
- Üzgün
- Bıkkın
- Şaşırmış
- Yalnız
- Yorgun
- Okula gitmek istemeyen
- Sinmiş
- Çaresiz
- Korkmuş
- Sinirli
- Kafası karışmış
- Engellenmiş
- Güvensiz
- Depresif
- Kaygılı
- İncinmiş
- Utanmış
- Haksızlığa uğramış
- Ezilmiş
- Dışlanmış
- Şaşkın
- Eksiklik duygusu içinde
- Yaralanmış
- Gergin
- Aşağılanmış, vb.

Oradaydım, ama...

Zorba – Mağdur - Seyirciler

- Şahitlik eden, ancak tepki vermeyen öğrenciler, zorbalığın devam etmesine dolaylı olarak katkıda bulunurlar.
- Öğrencilerin orada olup müdahale etmemeleri, zorbayı davranışları konusunda cesaretlendirmekte,
- Kurban açısından ise durum daha da korkutucu olmaktadır.

Olaya şahitlik eden öğrencilere, neden müdahale etmedikleri sorulduğunda,

- Zorbanın intikamından korktukları,
- Neye şahitlik ettiklerinin çok farkında olmadıkları,
- Sessiz kalmaları ile zorbanın davranışlarını devamına sebep olduklarını bilmedikleri,
- Aileleri tarafından böyle olaylara karışmamalarının söylendiği,

Olaya şahitlik eden öğrencilere, neden müdahale etmedikleri sorulduğunda,

- Hedef olan kişiyi kendilerinin de sevmediği,
- Hedefin bu durumdan kendi kendine kurtulması gerektiğini düşündükleri,
- Bir büyük yerine bir arkadaşına haber vermenin yeterli olduğunu düşündükleri,

Olaya şahitlik eden öğrencilere, neden müdahale etmedikleri sorulduğunda,

- Kendileri hedef olmadıkları için rahatlamış oldukları,
- Ses çıkarırlarsa kendilerinin hedef olabilecekleri cevaplarını sıralamışlardır.

Olaya şahitlik eden öğrencilere, neden müdahale etmedikleri sorulduğunda,

- Şahit olan öğrencilerin zaman içinde dürtüleri kontrol etme becerilerinin zayıfladığı görülmüştür.
- Bu öğrencilerin bu konu karşısında hissettikleri sorumluluk duygusu da zaman içinde azalmaktadır.

seyirci kalma

(veya olma) bir olay karşısında hiçbir tepki göstermeyerek işe karışmamak:

"Kavgı edenlere kimse karışmaz, sadece uzaktan seyirci kalırlar." -N. Hikmet.

anla

çok sev

görsorgula

izle

hisset

eleştir

konus

tartıs

yaşa

paylaş

katıl

anla

yorumla

konus

tartıs

konus

çok sev

eglen

eleştir

katıl

anla

konus

tartıs

anla

yorumla

katıl

paylaş

yaşa

yorumla

yaşa yorumla

ÖRNEK OLAY 1

Okulda bir arkadaşın çantanın içine çöpünü attı. Çantayı açıp bunu fark ettiğinde üç arkadaşının sana bakarak güldüğünü gördün.

- 1. Bu durumda ne hissederdin?**
- 2. Bu durumu nasıl çözebiliriz?**

ÖRNEK OLAY 2

Yemekhanede yemek almak için sıraya girdin. Bir arkadaşın sıra bekliyor. Birkaç öğrenci gelip arkadaşının önüne geçtiler. Arkadaşın onlara sıraya girmeleri gerektiğini söylüyor ama dinlemiyorlar.

- 1. Bu durumda ne hissederdin, düşünürdün?**
- 2. Bu durumu nasıl çözebiliriz?**

Akran Zorbalığı İle Nasıl Baş Edebiliriz?

- **Zorbalığı önlemeye yönelik sınıf kurallarını öğretmeniniz ve arkadaşlarınız ile oluşturunuz ve kurallara uyunuz.**
 - Gruplar oluşturularak kuralların slogan şeklinde renkli kartonlara yazılması ve sınıfta görülebilecek yerlere asılması

Akran Zorbalığı İle Nasıl Baş Edebiliriz?

- Zorbaliğa maruz kaldığınızda size zorbalık yapan kişiyi uyarın.
- Uyarınızı dikkate alması için ciddi bir tavırla konuşun.

Akran Zorbalığı İle Nasıl Baş Edebiliriz?

- Maruz kaldığınızda zorbalık eğer baş edemeyeceğiniz türde bir zorbalık ise **ortamı terk edin** ve **güvendiğiniz bir büyüğünüzden yardım isteyin**.
 - *Anne, baba, öğretmen, idareciler, arkadaşınız vs.*

Akran Zorbalığı İle Nasıl Baş Edebiliriz?

- **Zorbalığa maruz kaldığınızda kendinizi ve haklarınızı savunun.**
 - Size zorbalık yapıldığında sessiz kalmayın karşı taraftan empati yapmasını isteyin.
 - Örneğin; «aynısı sana yapılsa sen ne hissederdin» gibi sorular sorun.

Empati; kişinin kendini karşısındaki kişinin yerine koymasudur.

Akran Zorbalığı İle Nasıl Baş Edebiliriz?

- **Zorbalığa maruz kaldığınızda duygularınızdan ve düşüncelerinizden bahsedin.**
 - Bana bu şekilde davranman beni çok üzüyor, canımı acıtıyor, kendimi değersiz hissediyorum, öfkeleniyorum, sana zarar vermek istemiyorum, başkalarına kötü davranmaman konusunda istersen sana yardımcı olabilirim, vs.

Akran Zorbalığı İle Nasıl Baş Edebiliriz?

- **Birinin arkadaşınıza zorbalık yaptığını gördüğünüzde seyirci kalmayın.**
 - Arkadaşınızın hakkını savunmasına yardımcı olun, zorbanın karşısında güçlü görünün.
 - Zorbaca davranan kişiye yaptığının kötü davranış olduğundan ve insanları üzebileceğinden ve isterse kendisine yardım olabileceğinizden bahsedin.

Akran Zorbalığı İle Nasıl Baş Edebiliriz?

- **Bir arkadaşınızın zorba davranışlarına ortak olmayın.**
 - Örneğin biri ile dalga geçildiğinde, alay edildiğinde gülmeyin, mağdur arkadaşınızın yanında olun.

İlgiyle Dinlediđiniz İçin Teřekkür Ederiz

